

Hpi. 30.09.2016 r.

UCHWAŁA NR

RADY GMINY

z dnia 2016 r.

**w sprawie wprowadzenia na terenie Gminy
świadczenia pieniężnego - „bonu opiekuńczego”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 oraz art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515)¹ oraz art. 2 pkt 3a i art. 22b ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114)² Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. Ustanawia się świadczenie pieniężne „bon opiekuńczy”, którego zasady przyznawania i wypłacania określa załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi (Burmistrzowi, Prezydentowi Miasta)

§ 3. Uchwała podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa i wchodzi w życie z dniem 2016 r.

¹ Zmiana tekstu jednolitego niniejszej ustawy została ogłoszona w Dz.U. z 2015 r. poz. 1890.

² Zmiany tekstu jednolitego niniejszej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2015 r. poz. 693, 995, 1217, 1240, 1302, 1359, 1735, 1830.

Załącznik do Uchwały nr

Rady Gminy

z dnia 2016 r.

REGULAMIN

określający zasady przyznawania i wypłacania świadczenia „bon opiekuńczy”

§ 1. Ilećroć w regulaminie jest mowa o:

- 1) dziecku – oznacza to dziecko własne, dziecko małżonka, dziecko przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie;
- 2) gminie – oznacza to Gminę
- 3) opiekunie faktycznym dziecka – oznacza to osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka.

§ 2. 1. Bon opiekuńczy jest świadczeniem pieniężnym przyznawanym w celu pokrycia kosztów opieki nad dzieckiem przez okres od ukończenia 1. roku życia do ukończenia 3. roku życia.

2. Bon opiekuńczy przysługuje matce, ojcu, przysposabiającemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) zamieszkuje na terenie gminy;
- 2) jeżeli osiąga dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych zgodnie z obowiązującymi przepisami, składa zeznanie podatkowe w urzędzie skarbowym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania;
- 3) dziecko, na które ma być przyznany bon opiekuńczy, nie oczekuje na miejsce ani nie jest umieszczone w żłobku lub klubie dziecięcym, które otrzymują dotację celową z budżetu gminy ani nie pozostaje pod opieką dziennego opiekuna;
- 4) nie jest dłużnikiem gminy, gminnych zakładów budżetowych, gminnych jednostek budżetowych ani spółek z udziałem gminy;
- 5) nie posiada zaległych zobowiązań alimentacyjnych;
- 6) ma pełną władzę rodzicielską.

3. Bon opiekuńczy przysługuje osobom, o których mowa w ust. 2, w wysokości 600 zł miesięcznie na drugie i każde następne dziecko.

§ 3. Bon opiekuńczy przyznawany jest przez Wójta (Burmistrza, Prezydenta Miasta) i finansowany jest z budżetu gminy.

§ 4. 1. Ustalenie prawa do bonu opiekuńczego następuje na wniosek osoby uprawnionej.

2. Wniosek składa się w na ogólnodostępnym formularzu przyjętym odrębnym zarządzeniem Wójta (Burmistrza, Prezydenta Miasta).

3. W przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku lub niedołączenia do wniosku wymaganych dokumentów wzywa się na piśmie osobę ubiegającą się o przyznanie bonu opiekuńczego do poprawienia lub uzupełnienia wniosku o wymagane dokumenty w terminie 7 dni. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpoznania.

4. Do wniosku o przyznanie bonu opiekuńczego należy dołączyć odpowiednio:

- 1) w sytuacji opisanej w § 2 ust. 2 pkt 2 oświadczenie o składaniu zeznania podatkowego w urzędzie skarbowym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania;
- 2) oświadczenie potwierdzające, że dziecko, na które ma być przyznany bon opiekuńczy, nie będzie w okresie pobierania bonu opiekuńczego oczekiwać na miejsce ani nie zostanie umieszczone w otrzymującym dotację celową żłobku lub klubie dziecięcym lub pod opieką dziennego opiekuna.

§ 5. 1. Bon opiekuńczy przekazywany jest na wskazany we wniosku indywidualny rachunek bankowy.

2. Bon opiekuńczy wypłaca się nie później niż do:

- 1) ostatniego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek o przyznanie bonu opiekuńczego – w przypadku złożenia go do 10. dnia miesiąca,
- 2) ostatniego dnia następnego miesiąca – w przypadku złożenia wniosku o przyznanie bonu opiekuńczego po 10. dniu miesiąca.

§ 6. Uprawnienie do bonu opiekuńczego traci się w przypadku:

- 1) zmiany miejsca zamieszkania poza Gminę;
- 2) umieszczenia dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub pod opieką dziennego opiekuna;
- 3) zadłużenia z jakiegokolwiek tytułu wobec gminy, gminnych zakładów budżetowych, gminnych jednostek budżetowych, spółek z udziałem gminy;
- 4) zadłużenia z tytułu niepłacenia alimentów;
- 5) ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej;
- 6) rozwiązania przysposobienia lub utraty statusu opiekuna faktycznego dziecka;
- 7) śmierci dziecka, na które został przyznany bon opiekuńczy.

UZASADNIENIE

Wprowadzenie na terenie Gminy bonu opiekuńczego pozwoli na stworzenie pluralistycznego systemu opieki nad dziećmi od 1. do 3. roku życia. Obecnie w tym przedziale wiekowym występuje najpoważniejsza luka w zakresie wsparcia opieki nad małymi dziećmi. Większość rodziców nie może liczyć na jakąkolwiek pomoc ze strony władz publicznych od zakończenia urlopu rodzicielskiego do osiągnięcia przez dziecko wieku umożliwiającego rozpoczęcie edukacji przedszkolnej.

Wsparcie otrzymywali dotychczas jedynie rodzice, którzy korzystali z opieki kolektywnej, w tym żłobkowej, chociaż badania sondażowe wskazują, że większość z nich preferuje inne, różnorodne formy opieki, w tym opiekę sprawowaną przez członków rodziny³. Wprowadzenie bonu opiekuńczego umożliwi samym rodzicom podjęcie decyzji, na jaką formę opieki nad małym dzieckiem przeznaczą wsparcie przyznane przez władze publiczne. Będzie stanowić także ważne udogodnienie dla rodziców dzieci, które nie mogą korzystać z instytucjonalnej opieki kolektywnej.

Bon opiekuńczy jest rozwiązaniem wzorowanym na konstrukcjach przyjętych w szeregu innych państw europejskich i pozwoli na zwiększenie efektywności wydatkowania środków przeznaczanych na wsparcie opieki nad najmniejszymi dziećmi⁴. Doświadczenia związane z funkcjonowaniem podobnych instrumentów w całej Europie wskazują, że wprowadzenie bonu może przyczynić się także do wzrostu dzietności⁵.

³ Badanie *Postawy matek małych dzieci wobec rozwoju i form opieki nad małymi dziećmi* zrealizowane przez MillwardBrown SMG/KRC na próbie 734 matek dzieci w wieku 4–36 miesięcy. Badanie przeprowadzono między 30 maja a 24 czerwca 2011 r. Badania dotyczące postaw matek w Europie: *Survey of Mothers in Europe 2011 results*, http://www.mmmeurope.org/ficdoc/2011-MMM_BROCHURE_What_Matters_Mothers_Europe.pdf, dostęp 9 lipca 2015 r. Badania te przeprowadzono na grupie 11 187 matek z Francji, Hiszpanii, Niemiec, Węgier, Wielkiej Brytanii, Włoszech, Holandii, Szwecji, Słowacji, Finlandii, spośród których 52% należało do grupy wiekowej 26–40 lat, 36% do grupy wiekowej 41–55 lat. Por. także T. Zych, K. Dobrowolska, O. Szczypiński (red.), *Jakiej polityki rodzinnej potrzebuje Polska?*, Warszawa 2015, s. 71 i n.

⁴ Rozwiązania o podobnym charakterze funkcjonują w wymiarze ogólnokrajowym m.in. we Francji i w Finlandii. Środki przeznaczane na pokrycie kosztów opieki nad dziećmi do ukończenia 3. roku życia są przekazywane rodzicom także m.in. w Czechach. Por. T. Zych, K. Dobrowolska, O. Szczypiński (red.), *Jakiej...*, dz. cyt., s. 116–117; s. 129–133.

⁵ Por. m.in. G. Laroque, B. Salanié, *Does Fertility Respond to Financial Incentives?*, "Discussion Paper Series. Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit Institute for the Study of Labor", June 2008, s. 24–32; tychże, *Fertility and Financial Incentives in France*, "CESifo Economic Studies", nr 50 (2004), s. 423–450; T. Zych, K. Dobrowolska, O. Szczypiński, *Jakiej...*, dz. cyt., s. 31–68; s. 129–133.

Od 1 stycznia 2016 r. gminy uzyskały możliwość reformy systemu opieki nad dziećmi do lat 3 (art. 2 pkt 3a w zw. z art 22b ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych)⁶. Jej stworzenie było wyrazem dostrzeżenia, że skuteczna polityka rodzinna powinna być kształtowana przez władze publiczne na wszystkich poziomach, a jednostki samorządu terytorialnego potrafią rozpoznać potrzeby rodzin żyjących na terenie ich działania. W sytuacji, gdy nierównowaga demograficzna stanowi jedno z podstawowych wyzwań rozwojowych stojących przed naszym krajem, uzasadnione jest oparcie przez Gminę systemu opieki nad dziećmi do lat 3 na wzorcach pozytywnie ocenianych przez rodziców oraz objęcie wsparciem wszystkich rodzin posiadających co najmniej dwoje dzieci.

Niniejszy projekt przewiduje przyznanie matce, ojcu, przysposabiającemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka świadczenia, które pozwoli na pokrycie istotnej części kosztów opieki nad dzieckiem przez okres od ukończenia przez nie 1. do ukończenia 3. roku życia. Może ono zostać przeznaczone na sfinansowanie opieki nad dzieckiem w różnorodnych wybranych przez rodziców formach, w tym w małych żłobkach, przez nianię, jednego z rodziców lub inną osobę najbliższą.

Proponowane rozwiązanie będzie stanowić uzupełnienie dotychczas działającego systemu instytucjonalnej opieki nad dziećmi. Świadczenie będzie przyznawane na dziecko, które nie oczekuje na miejsce ani nie jest umieszczone w żłobku lub klubie dziecięcym, które otrzymują dotację celową z budżetu gminy ani nie pozostaje pod opieką dziennego opiekuna.

Świadczenie ma być przyznawane w wysokości 600 zł miesięcznie na drugie i każde następne dziecko. Przyznanie świadczenia rodzinom z dwojgiem lub większą liczbą dzieci wynika z faktu, że są one w zwiększonym stopniu narażone na ubóstwo – mimo relatywnie wysokich przychodów samych rodziców, przeciętny dochód na osobę jest w tych rodzinach niższy od średniej dla ogółu gospodarstw domowych⁷. Na przestrzeni ostatnich 25 lat najbardziej wyraźny spadek liczby urodzeń nastąpił właśnie w grupie rodzin wielodzietnych⁸, a prowadzone badania wskazują, że jedną z głównych przyczyn rezygnacji z przyjęcia kolejnych dzieci jest trudna sytuacja materialna młodych Polaków⁹.

⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 114.

⁷ Główny Urząd Statystyczny, *Warunki życia rodzin w Polsce*, Warszawa 2014, s. 62.

⁸ Główny Urząd Statystyczny, *Rocznik Statystyczny 2014*, s. 305.

⁹ Por. J. Czapiński, T. Panek, *Diagnoza społeczna 2013*, Warszawa 2013, s. 156; Badania Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 [w:] Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, *Pracodawcy przyjaźni rodzinie*, Warszawa 2015, s. 15.

Wsparcie finansowe, które przewiduje niniejszy projekt, pozwoli rodzicom na pokrycie istotnej części kosztów ponoszonych w związku z opieką nad dziećmi. Ponieważ to rodzice posiadają najlepszą orientację w zakresie potrzeb swoich dzieci i mogą ocenić, jaka forma opieki jest dla nich adekwatna, projektowane rozwiązanie pozwoli na zwiększenie efektywności wydatkowania środków przeznaczanych na system opieki nad dziećmi do lat 3. Przyczyni się także do rozwoju różnorodnych form opieki na terenie Gminy i powstania nowych miejsc pracy.

Aby wykluczyć możliwość nadużyć, przyznanie bonu uzależniono od spełnienia warunków, które rodzice lub inne osoby uprawnione do otrzymania bonu muszą spełnić łącznie. Beneficjenci muszą zamieszkiwać na terenie gminy oraz składać zeznanie podatkowe w urzędzie skarbowym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania, jeżeli osiągają dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto, bon opiekuńczy będzie przysługiwał jedynie osobom, które nie są dłużnikami gminy, gminnych zakładów budżetowych, gminnych jednostek budżetowych i spółek z udziałem gminy oraz nie posiadają zaległych zobowiązań alimentacyjnych. Beneficjenci świadczenia ustanowionego powyższą uchwałą muszą także posiadać pełną władzę rodzicielską.

Bon opiekuńczy będzie przyznawany przez Wójta (Burmistrza, Prezydenta Miasta) i finansowany z budżetu Gminy, a ustalenie uprawnienia do jego otrzymywania będzie następowało na wniosek rodzica.

Projektowane rozwiązanie realizuje konstytucyjne dyrektywy dotyczące prowadzenia polityki rodzinnej przez władze publiczne. Podstawowym kryterium, którym powinien kierować się prawodawca w przeciwdziałaniu kryzysowi demograficznemu, wyznaczają wartości afirmowane w art. 18 przez Konstytucję RP z 1997 r.¹⁰ – rodzina oraz rodzicielstwo. Dyrektywa wsparcia rodzin, szczególnie wielodzietnych została wprost wyrażona w art. 71 ust. 1 Konstytucji. Pomoc ta jednak musi opierać się o zasadę pomocniczości sformułowaną w preambule, a doprecyzowaną w odniesieniu do rodziny w art. 48 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Przepisy te gwarantują podmiotowość rodziców, którzy są pierwszymi i podstawowymi wychowawcami swoich dzieci. Tworzone przez władze instrumenty polityki rodzinnej powinny uwzględniać wolność rodziców w zakresie doboru środków i modelu wychowania dziecka.

¹⁰ Dz. U. 1997, NR 78 poz. 483 ze zm.